

КАК СА СТАНАЛИ ЛЕКОВИТИТЕ БИЛКИ

Едно време, като направил Дядо Господ човешкото тяло от кал, оставил го да пренощува и на сутринта щял да му вдъхне душа. През нощта обаче дошъл Дяволът и надупчил цялото тяло с една тояга. На сутринта дошъл Дядо Господ и какво да види? Цялото тяло на дупки!

– Ха, това е работа на Дявола – рекъл той, – иска да ме накара да правя друго тяло. Аз обаче ще го поправа. – И взел да бере трева наоколо.

Късал трева – ту от тая, ту от оная – и запушвал дупките с нея; късал и запушвал, докато най-последно запушил всички дупки, замазал ги и ги загладил. След това вдъхнал на човека душа, човекът оживял и Дядо Господ му казал:

– Като те заболи някъде тялото, да береш от тези треви и да се лекуваш с тях, от тях да пиеш, с тях да се поливаш, тях да вдишваш и с тях да си връзваш раните.

Първият човек познавал тези билки, познавали ги и неговите синове, внуци и правнуци, но после полека-лека взели да ги забравят.

Лековитите билки са много, но човекът не ги знае, затова народът казва „За парà цяр, ама кой го знай!“ или „Златен лек, ама го не знае човек!“.

Какво знаем днес?

Билките са лечебни растения, които съдържат лековити, биологично активни вещества. Биологично активните вещества могат в минимално количество да окажат благотворно влияние върху организма на човека. Билки наричаме отделни части или цялото растение, плодовете или семената от тях. В свежо или сушено състояние те се използват за лечение или предпазване от болести, за производство на лекарства, в кулинарията, както и в козметиката.

Хората използвали билките като лекарства от праисторически времена, а през вековете постепенно натрупали все повече знания за полезните им свойства.

България е богата на лечебни растения и ги изнася и в други държави. Сред билките с най-големи запаси, които събираме със стопанска цел, са липа, шипка, коприва, глог, трънка, бъзак, хвойна, глухарче, лайка, къпина, черна боровинка и др.

КАК СЕ ЗАВЪДИЛ ОРИЗЪТ В ЕВРОПА

Веднъж един човек убил жерав и като отворили корема му, вътре открили във воденичката някакво семе, което не се срещало по тези места. Чудили се, чудили се какво е това семе, пък взели че го засадили да видят какво ще поникне. Минало малко време, поникнало семето и от него почнала да расте нещо като трева, тревата станала като просо и узряла. Тогава хората взели че стрили това растение и видели, че е ориз. Оттогава започнали да сеят това семе, дето го намерили в корема на жерава.

Като сеели ориза обаче, не знаели как да го обработват и той им давал малко плод. Веднъж един чорбаджия с ратая си посели ориз. Господарят обаче за нещо нахокал ратая, ратаят се разсърдил,

взел една коса и тайно окосил ориза, докато бил още мъничък и зелен. Ратаят си мислел, че като го окоси, ориза повече няма да го бъде, а оризът пораснал и дал повече плод отпреди. Оттогава чак до наши дни оризът, докато е още трева, се коси, за да е по-плодовит.

Какво знаем днес?

Оризът произлиза от Азия и представлява семето на вид трева. Смята се, че в Азия се използва като храна от дълбока древност – 10 000 г. пр.н.е. От 3000-3500 г. пр.н.е. вид оризова трева расте и се използва за храна и в Африка. В началото оризът се събира като диворастящо растение, а по-късно – като домашно отглеждана култура. Най-важното за успешно отглеждане на ориза е наличието на много вода. Затова често оризът се отглежда край реки или в райони с влажен и дъждовен климат. Оризът е едногодишно растение, което означава, че трябва да се засажда всяка година.

В Европа оризът се пренася около 8. в. от н.е. чрез маврите, които завладяват Испания. В България той започва да се отглежда от 14. век по поречието на р. Марица, р. Тунджа и р. Дунав. Периодът съвпада с първите набези на турците на Балканския полуостров. Най-късно оризът е пренесен в Америка – през 17. век.